

זהר הקדוש

עם ביאור
הכתר והכבוד

פרשת במדבר • סוד סדר התפילה

במאמר זה ביאר ענין שינת האדם בלילה והפקדת נשמתו למלכות בשנתו וחזרתה בבוקר, וסדר עבודת האדם בבוקר במעשים לפני התפילה, ובעבודתו בדיבורי התפילה בכל חלקיה, וביאר כי כל תיקון התפילה תלוי בתיקון המעשים הנעשים קודם התפילה, וכן ביאר בו סוד התפילין.

ובסודא דשבחא דא אשרא עליה הואא עול - ובסדר השבחים האלו משרה עליו את אותו עול מלכות שמים, לכתר סודא דצלותא דמיושב - ואח"כ אומר סדר של התפילה שמתפללים בישיבה, שהוא קריאת שמע וברכותיה, שהוא בבריאה, וצלותא דמעומד - ותפילת העמידה שהיא באצילות, כדי לקשרא לון פחדא - לקשר את כל בחינות אלו יחד, שמעלה ומקשר את כל העולמות עשיה ביצירה ויצירה בבריאה ובריאה באצילות.

הקדמה: כתב האר"י"ל דע כי מן תחילת התפלה עד ברוך שאמר הוא עולם העשיה, ומברוך שאמר עד יוצר אור הוא עולם היצירה, ומן יוצר אור עד סוף ברכת אבות עולם הבריאה, ושאר כל העמידה הוא עולם האצילות. וכתב עוד ונודע מה שכתוב בספר הזוהר בפרשת ויקהל ובפרשת במדבר כי בתחילה צריך לעשות התיקון בבחינת מעשה ואחר כך בבחינת הדיבור, והיינו שבתחלה צריך לעשות התיקון בבחינת המעשה שהם ד' תיקונים, והם יפנה [ויטול דיין] ויתעטף בציצית ויניח תפילין של יד ואחר כך תפילין של ראש, ובמעשים אלו מתקן חיצוניות העולמות, וכנגדם הם ד' תיקונים בדיבור סדר קרבנות של שחר וסדר הזמירות וסדר יוצר וסדר תפילת שמונה עשרה. ועל ידי המעשה של יפנה וברכת אשר יצר ונטילת ידים וברכתה מתקן את חיצוניות העשיה, ועל ידי מעשה וברכת הציצית מתקן את חיצוניות עולם היצירה, ועל ידי מעשה וברכת תפילין של יד מתקן את חיצוניות עולם הבריאה, ועל ידי מעשה הנחת תפילין של ראש מתקן את חיצוניות עולם האצילות [ולדעת חכמי אשכנז גם על ידי ברכת תפילין של ראש], ועל ידי מעשים אלו וברכותיהם מתקנים עולמות אלו במקומם, שהקליפות אשר סביבותיהם שואחו בהם בלילה יפדור עתה מהם לפי שעכשיו הוא יום ואין הקליפה גוברת. ואחר שהפרדנו את הקליפות על ידי המעשים, נוכל על ידי הדיבור של ארבעה חלקי התפלה להעלות עולם בעולם ולקשרם יחד. וכתב עוד בעץ חיים שכל מצוה שהיא במעשה מתקנת בחיצוניות העולמות, וכל מצוה שהיא בדיבור מתקנת בפנימיות העולמות.

אחר שביאר בכללות את סדר התיקון הנעשה על ידי עבודת האדם בבוקר, מבאר שהתפילה אף שעיקרה בדיבור, מכל מקום תיקון התפילה תלוי בתיקון המעשה הנעשה לפני התפילה:

תא חזי רזא דמלכה - בא וראה סוד הדבר של תיקון העולמות בבוקר על ידי עבודת האדם, אף על גב דצלותא תלייא במוולא ודבורא דפומא - אף על פי שהתפילה תלויה בדיבור הפה, שעל ידי כן

מעלים וכוללים את כל העולמות, מכל מקום כלא תלייא בעקרא דעובדא בקדמיא - הכל תלוי בעיקר של המעשה בתחילה, שיעשה את סדר הארבעה מעשים בבוקר לפני התפילה כדי להפריד את אחיות הקליפות מחיצוניות העולמות ולכתר - ואחר כך מתקנים בפנימיות, דבורא ובמולא דפומא - בדיבור ומלות הפה בארבעה חלקי התפילה ומעלים את העולמות ומקשרים אותם זה בזה, מאן עובדא - מהו סוד המעשה שעושים לתיקונים אלו, אלא הואא עובדא דעביד בר נש בקדמיא - אלא אותו מעשה שעושה האדם בתחילה לפני תפילת שחרית, שהם ארבעה מעשים, א. יפנה ויטול ידיו, ב. לבישת הציצית, ג. הנחת תפילין של יד, ד. הנחת תפילין של ראש, וכמבואר להלן בפרטות מעשים אלו, כגוןא דצלותא הוא - הוא כדוגמת התפילה, שגם היא מתחלקת לארבעה חלקים, א. קרבנות, ב. זמירות, ג. קריאת שמע וברכותיה, ד. תפלת שמונה עשרה, ולא יצלי בר נש צלותא - ולא יתפלל האדם את התפילה, עד דיתחזי עובדא בקדמיא כגוןא דצלותא - עד שיראה בפועלו את המעשה בתחילה כדוגמת תיקונו בתפילה, כיון שבתחילה צריך לתקן בבחינת מעשה ולהפריד את הקליפות מהעולמות, ואחר כך על ידי דיבורי התפילה לתקן את העולמות בפנימיות ולהעלותם.

אלא (תא חזי) רזא עלאה הוא, גניז בין חבריאי. בשעתא דליליא עאל, ושלמא אילנא תהא דתלייא ביה מותא פריש ענפוי ומכסאי לכלא, ועל דא אתחשה, וכל בני עלמא מעמין טעמא דמותא. ואקדים בר נש ויהיב ליה פקדונא דנפשיה, ואפקדיה בידיה בפקדונא, ובגין דנטיל לון בפקדונא, תב פקדונא למאריה בשעתא דאתי צפרא. כד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה, בעי לברכא ליה לקודשא בריך הוא, דאיהו מהימנא עלאה.

לכתר דקם, עאל לבי בגישהא, מעטר בטוטפי, אתפסי בכיסוי דציצית, עאל ומדפי גרמיה בקורבניו בפקדמיא, לכתר קביל עליה עול מלכותא בסודא דשבחי דדוד, דאינון סודא דעול מלכותא, ובסודא דשבחא דא, אשרא עליה תהוא עול. לכתר סודא דצלותא דמיושב, וצלותא דמעומד, לקשרא לון פחדא.

תא חזי רזא דמלכה, אף על גב דצלותא תלייא במוולא ודבורא דפומא, כלא תלייא בעקרא דעובדא בקדמיא, ולכתר בדבורא ובמולא דפומא. מאן עובדא, אלא תהוא עובדא דעביד בר נש בקדמיא, כגוןא דצלותא הוא, ולא יצלי בר נש צלותא, עד דיתחזי עובדא בקדמיא כגוןא דצלותא.

רבי שמעון מבאר את ענין שינת האדם בלילה וסדר התיקון הנעשה על ידי עבודת האדם בבוקר במעשה ובדיבור, ומתחיל לבאר את ענין שליטת המלכות בלילה, ושינת האדם בלילה:

ואומר רבי שמעון אלא רזא עלאה הוא - אלא הוא סוד עליון, גניז בין חבריאי - הגנוז בין החברים. ומתחיל לבאר בשעתא דליליא עאל - בשעה שהלילה נכנס, דהיינו בתחילת הלילה, ושלמא אילנא תהא - ושולט האילן התחתון שהוא ספירת המלכות, דתלייא ביה מותא - שתלוי ואחוז בו המות, שהם כוחות החיצונים האחוזים במלכות ולכן נקראת אילנא דמותא [אילן המות], והוא פריש ענפוי - פורש ענפיו שהם דיני המלכות ששולטים בלילה, ומכסאי לכלא - ומכסה את הכל, ועל דא אתחשה - ועל כן נעשה חושך בעולם, ומחמת כן ששולט אילנא דמותא בלילה כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא - כל בני העולם טועמים טעם מיתה, שהשינה היא אחד משישים במיתה.

ומבאר את הפקדת נשמת האדם למלכות בלילה וחזרת נשמתו בבוקר:

ואקדים בר נש - ומקדים האדם לפני השינה, ויהיב ליה פקדונא דנפשיה - ונותן לאילנא דמותא שהוא ספירת המלכות את נפשו בפקדון, ואפקדיה בידיה בפקדונא - והוא מפקיד בידיו את נפשו בפקדון, כשאומר לפני השינה פסוק 'בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת', ובגין דנטיל לון בפקדונא - ומשום שנוטלת המלכות את נפשו בפקדון, תב פקדונא למאריה בשעתא דאתי צפרא - חוזר הפקדון לבעליו בשעה שבה הבוקר, וכמבואר לעיל שכיון שהאדם חייב לבוא יותר משווי הפקדון לא היה ראוי שתחזור נפשו בבוקר,

אבל מחמת שמקדים להפקיד בתורת פקדון את נפשו לפני השינה לכך אין ראוי לבעול חוב לתפוס פקדון בחובו, ולכן מחזירה המלכות בבוקר את נשמתו שקיבלה בפקדון, ולכך פד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה - כאשר בא הבוקר וחוזר אליו פקדונו, בעי לברכא ליה לקודשא בריך הוא - צריך לברך להקדוש ברוך הוא את ברכת 'המחזיר נשמות לפגרים מתים', ולשבחו דאיהו מהימנא עלאה - שהוא הנאמן העליון, שנאמן בהחזרת הפקדון.

ועכשיו מבאר בכללות את עבודת האדם בבוקר במעשה שהוא לבישת הציצית והנחת תפילין, ובדיבור שהוא אמירת הקרבנות והזמירות וקריאת שמע וברכותיה ותפילת שמונה עשרה: לכתר דקם - לאחר שקם משנתו, עאל לבי בגישהא מעטר בטוטפי - נכנס לבית הכנסת מעוטר בתפילין, אתפסי בכיסוי דציצית - ומתכסה בכיסוי של טלית, עאל ומדפי גרמיה בקורבניו בקדמיא - נכנס ומטהר את עצמו באמירת סדר הקרבנות בתחילה, ובזה מתקן את עולם העשיה. לכתר קביל עליה עול מלכותא בסודא דשבחי דדוד - ואחר כך מקבל עליו עול מלכות שמים בסדר הזמירות שהם שבחי דוד המלך, ועל ידי הזמירות הוא מתקן את עולם היצירה, דאינון סודא דעול מלכותא - שהם סדר של קבלת עול מלכות שמים,

אחר שהקדים שיש לתקן בתחילה את המעשה ואחר כך לתקן בתפילה על ידי הדיבור, מבאר את סדר המעשים שיש לעשות קודם התפילה:

בְּקִדְמִיתָא עוֹבְדָא - בתחילה הוא המעשה, וכך סדר המעשים **בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ קָאִים** - בשעה שאדם קם משנתו, **בְּעֵי לְדַפְּאָה גְּרַמְיָה**

בְּקִדְמִיתָא - צריך לטהר את עצמו בתחילה על ידי שיפנה ויטול ידיו, ועל ידי זה מפריד את הקליפות מעולם העשיה, וזהו המעשה הראשון, **וּלְבַתֵּר יִקְבַּל עֲלֵיהָ הַאי עוֹל -** ואחר כך יקבל עליו את אותו עול מלכות שמים, **לְפָרְשָׁא עַל רִישֵׁיהָ פְּרִישׁוֹ דְּמִצְוָה** - לפרוס על ראשו פריסה של מצוה, דהיינו לבישת הטלית, ועל ידי זה מפריד את הקליפות מעולם היצירה, וזהו המעשה השני, **לְבַתֵּר יִתְקַשֵּׁר קְשׁוּרָא דִּיחֻודָא דְּאִינוּן תְּפִלִּין** - אחר כך יקשור את הקשר של היחוד שהם סוד התפילין, ועל ידם מפריד את אחיות הקליפות מעולם הבריאה והאצילות.

אחר שאמר שיש להניח תפילין, אומר שיש שני מיני תפילין, תפילין של יד ושל ראש, ומבאר את סוד תפילין של יד:

ושואל **מַהוּ תְּפִלִּין** - מהו שנקראו 'תפילין' בלשון רבים, ומתרץ **תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד** - תפלה של ראש ותפלה של יד, והיינו כיון שהם שני מיני תפילין לכך נקראו בלשון רבים 'תפילין', **וְלֵאֲתַקְנָא לֹון** - ולתקן את זעיר אנפין ונוקביה על ידי הנחת תפילין של יד, כי תפילין של יד שלנו הם סוד תפילין של יד של זעיר אנפין, והם גם סוד תפילין של ראש של נוקביה, כי ראשה של הנוקבא מגיע עד לזרוע שמאלי דזעיר אנפין, ועל ידי התפילין אנו מקשרין את הנוקבא **בְּקְשׁוּרָא חֲדָא בְּשִׁמְאַלָא** - בקשר אחד ביד שמאל של זעיר אנפין, **וְעַל לְבָא** - וכנגד הלב דזעיר אנפין, **בְּמַה דְּאִוְקִימְנָא** - כמו שהעמדנו וביארנו ענין תפילין של יד בסוד הפסוק **'שִׁמְאַלוּ תַחַת לְרֹאשֵׁי וְגו'** (שה"ש ב ו) - שהוא יד שמאל של זעיר אנפין שהיא תחת לראש הנוקבא, והיינו שהראש שלה נקשר בשמאלו של זעיר אנפין, שהוא ענין תפלה של יד, **וּכְתִיב -** וכן כתוב בפסוק (שם ח ו) **'שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבָּךְ כַחוֹתֶם** על זרועו של זעיר אנפין שישים אותה כחותם **עַל לִבָּךְ כַחוֹתֶם** על זרועו של זעיר אנפין שישים אותה כחותם **עַל לִבָּךְ כַחוֹתֶם** על זרועו של זעיר אנפין שישים אותה כחותם של התפילין יד בסוד פסוקים אלו במקום אחר. ומסכם דבריו **וְדָא הוּא עוֹבְדָא בְּקִדְמִיתָא** - וזה הוא סדר המעשה שצריך לעשות בתחילה לפני התפילה.

אחר שביאר לעיל את ארבעת התיקונים הנעשים לפני התפילה על ידי ארבעה מעשים אלו, מבאר את ארבעת התיקונים הנעשים בארבעה חלקי התפילה שהם כנגד ארבעת המעשים שעשה בתחילה, שכנגד המעשה של יפנה ויטול אומר סדר הקרבנות, וכנגד מעשה לבישת היצירת אומר את הזמירות, וכנגד תפילין של יד אומר קריאת שמע וברכותיה, וכנגד תפילין של ראש יתפלל תפילת שמונה עשרה:

לְבַתֵּר בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ עָאֵל לְבֵי בְּנִישְׁתָּא - אחר כך בשעה שאדם נכנס לבית הכנסת, **יְדַבֵּי גְּרַמְיָה בְּקִדְמִיתָא בְּקִרְבָּנֵי בְּמִלּוּלָא דְּפוּמָא** - יטהר את עצמו בתחילה בסדר מעשה הקרבנות שאומר בדיבורי הפה, ובזה יעלה את עולם העשיה לעולם היצירה, ותיקון זה בדיבור של עולם העשיה הוא כדוגמת

התיקון במעשה של יפנה ויטול ידיו שהפריד על ידם את הקליפות מעולם העשיה, **לְבַתֵּר** - ואחר כך באמירת הזמירות, **יְקַבַּל עֲלֵיהָ הַאי עוֹל מַלְכוּת** - יקבל עליו עול מלכות שמים, **לְפָרְשָׁא עַל רִישֵׁיהָ** - לפרוס אותה שתשרה על ראשו, **בְּשִׁבְחֵי דְּדוֹד מְלָכָא** - בשבחים של דוד המלך, שהם פרקי הזמירות, ובזה מעלה את עולם היצירה לעולם הבריאה, ותיקון זה

בְּקִדְמִיתָא עוֹבְדָא (ס"א עוֹבְדָא בְּקִדְמִיתָא) **בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ קָאִים, בְּעֵי לְדַפְּאָה גְּרַמְיָה בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר יִקְבַּל עֲלֵיהָ הַאי עוֹל, לְפָרְשָׁא עַל רִישֵׁיהָ פְּרִישׁוֹ דְּמִצְוָה, לְבַתֵּר יִתְקַשֵּׁר קְשׁוּרָא דִּיחֻודָא דְּאִינוּן תְּפִלִּין.**

מַהוּ תְּפִלִּין, תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד, וְלֵאֲתַקְנָא לֹון בְּקְשׁוּרָא חֲדָא בְּשִׁמְאַלָא, וְעַל לְבָא, בְּמַה דְּאִוְקִימְנָא (שה"ש ב ו) **'שִׁמְאַלוּ תַחַת לְרֹאשֵׁי וְגו'**, **וּכְתִיב (שם ח ו) 'שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבָּךְ כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ, וְהָא אִוְקִימְנָא. וְדָא הוּא עוֹבְדָא בְּקִדְמִיתָא.**

לְבַתֵּר בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ עָאֵל לְבֵי בְּנִישְׁתָּא, יְדַבֵּי גְּרַמְיָה בְּקִדְמִיתָא בְּקִרְבָּנֵי, בְּמִלּוּלָא דְּפוּמָא. לְבַתֵּר יִקְבַּל עֲלֵיהָ הַאי עוֹל מַלְכוּת, לְפָרְשָׁא עַל רִישֵׁיהָ (פְּרִישׁוֹ דְּמִצְוָה) בְּשִׁבְחֵי דְּדוֹד מְלָכָא, בְּגוּוֹנָא דְּעוֹבְדָא דְּפָרִישׁ עַל רִישֵׁיהָ פְּרִישׁוֹ דְּמִצְוָה. וּלְבַתֵּר צְלוֹתָא דְּמִיוּשָׁב, לְקַבַּל תְּפִלָּה שֶׁל יָד. לְבַתֵּר צְלוֹתָא דְּמַעוּמָה, דְּהִיא לְקַבַּל תְּפִלָּה דְּרִישָׁא. וְדָא בְּגוּוֹנָא דְּדָא, עוֹבְדָא בְּגוּוֹנָא דְּדַבְּרוּרָא, וְדָא בְּעוֹבְדָא וּמְלוּלָא תְּלִיָא צְלוֹתָא.

וְאֵי פְּגִים עוֹבְדָא - ואם פגם אדם במעשה, דהיינו שלא עשה את המצוות המעשיות לפני התפילה להפריד את אחיות הקליפות מהעולמות, **מְלוּלָא לָא אֲשַׁכַּח אֲתֵר דְּשָׂרְיָא בֵּיהּ** - הדיבור שהוא תיקון התפילה לא מוצא מקום לשרות בו, ואין העולמות יכולים לעלות כשהקליפות אחוזות בהם, **וְלֹא אִיהוּ צְלוֹתָא** - והתפלה אינה נחשבת לתפילה, **וְאֲתַפְּגִים הֵהוּא בַר נֶשׁ לְעִילָא וְתַתָּא** - ונפגם אותו אדם למעלה ולמטה. **וְלֹא עוֹד** - ולא די בזה שעשינו בתחילה את תיקון המעשה לפני התפילה, **אַלָּא דְּבַעֲיָנָן לְאַחֲזָא עוֹבְדָא וּמְלוּלָא מְלוּלָא עֲלֵיהָ** - אלא צריכים להראות במעשה ולדבר את

בדיבור של עולם היצירה **בְּגוּוֹנָא דְּעוֹבְדָא דְּפָרִישׁ עַל רִישֵׁיהָ פְּרִישׁוֹ דְּמִצְוָה** - כדוגמת מה שתיקן במעשה שפרס על ראשו פריסה של מצוה, שהוא מעשה עטיפת הטלית, שהפריד על ידו את הקליפות מעולם היצירה, **וּלְבַתֵּר צְלוֹתָא דְּמִיוּשָׁב** - ואחר כך התפלה שאומרים בישיבה, דהיינו קריאת שמע וברכותיה, שהם מתקנים את עולם הבריאה ומעלים אותו לעולם האצילות, ותיקון זה בדיבור של עולם הבריאה הוא **לְקַבַּל תְּפִלָּה שֶׁל יָד** - כנגד המעשה של תפילין של יד, שעל ידו הפריד את הקליפות מעולם הבריאה, **לְבַתֵּר צְלוֹתָא דְּמַעוּמָה** - אחר כך תפלת העמידה, שמתקנת בעולם האצילות, **דְּהִיא לְקַבַּל תְּפִלָּה דְּרִישָׁא** - שהיא כנגד המעשה של תפילין של ראש, שעל ידו הפרדנו את הקליפות מעולם האצילות, **וְדָא בְּגוּוֹנָא דְּדָא** - וזה כדוגמת זה, **עוֹבְדָא בְּגוּוֹנָא דְּדַבְּרוּרָא** - המעשה כדוגמת הדיבור, שכדוגמת הדיבור 'מעשים שעשינו בתחילה אהנו מתפללים ד' חלקי התפילה, ולכן **וְדָא בְּעוֹבְדָא וּמְלוּלָא תְּלִיָא צְלוֹתָא** - ודאי שבמעשה ודיבור תלויה תיקון התפילה.

אחר שביאר שכל העבודה בבוקר תלויה במעשה ודיבור, מבאר שאם פגם האדם ולא עשה את המעשים קודם התפילה, אין לדיבורי התפילה מקום לשרות, ותפלתו אינה נחשבת תפילה, ואינה מתקבלת:

אחר שביאר שכל העבודה בבוקר תלויה במעשה ודיבור, מבאר שאם פגם האדם ולא עשה את המעשים קודם התפילה, אין לדיבורי התפילה מקום לשרות, ותפלתו אינה נחשבת תפילה, ואינה מתקבלת:

דיבורי התפילה עליו [-על המעשה], דהיינו שיתפלל בשעה שהטלית ותפילין עליו, **וְדָא הוּא צְלוֹתָא שְׁלִים** - וזה הוא תפילה שלימה. **וְוִי לִיה לְבַר נֶשׁ דְּפְגִים צְלוֹתִיה, פּוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיָה** - אי לו לאדם שפוגם את תפילתו, שהיא עבודת בוראו, מחמת שלא תיקן לפני תפילתו על ידי המעשים את העולמות ולכן אין דיבורי תפלתו פועלים פעולתם, **עֲלֵיהָ כְּתִיב -** עליו נאמר בפסוק (ישעיה א יב, טו) **'כִּי תְבוֹאוּ לְרֹאוֹת פְּנֵי מִי בְקֶשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רָמַס חֲצָרֵי וְגו'**, **וּבְפָרְשָׁם כְּפִיָּם אֲעִלִים עֵינֵי מִי גַם כִּי תִרְבוּ תְּפִלָּה אִינְנֵי שׁוֹמְעַ'** - שאדם זה המתפלל ולא תיקן במעשים לפני התפילה אין הקדוש ברוך הוא חפץ בתפילתו, וגם אם ירבה בתפילה אין תפלתו נשמעת, והטעם הוא **דְּהָא בְּעוֹבְדָא וּבְמִלּוּלָא תְּלִיָא מְלֵתָא** - שהרי במעשה ובדיבור תלוי הדבר של תיקון התפילה, וכיון שלא תיקן את העולמות במעשיו אין תפלתו נשמעת.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

